

KENT KONSEYLERİNİN MALİ KISITLARI

FINANCIAL CONSTRAINTS OF THE CITY COUNCILS

Ahmet ULUSOY¹, Mustafa TEKDERE²

ÖZET: Dünya’da ve ülkemizde özellikle 1980 sonrası süreçte, Neo-liberal akımların idari, siyasi ve ekonomik alana yeniden hâkim olmaya başlaması üzerine geleneksel yönetim anlayışlarının terk edilip yeni yönetim anlayışlarının benimsenmesi hız kazanmıştır. “Yeni Kamu Yönetimi” olarak ifade edilen bu anlayış çerçevesinde “yönetişim” kavramının ön plana çıktığı görülmektedir. Yönetişim; saydamlık, hesap verebilirlik, katılım, çalışma uyumu, yerindelik, etkinlik ve verimlilik gibi kriterlere dayanan, çok aktörlü ve toplumsal ortaklıklara dayalı yönetim anlayışını ifade etmektedir. Ayrıca temelleri 1992 yıllarına dayanan ve yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınmaya yönelik katılımcı bir eylem planlaması niteliğindeki “Yerel Gündem 21” uygulamaları ile yerel düzeyde yönetişim çalışmalarına önemli bir katkı sağlanmıştır. Bu doğrultuda yerel yönetimler bünyesinde halkın daha fazla söz sahibi olacağı birimler oluşturulmaya başlanmıştır. Bu birimlerin en önemlilerinden biri Kent Konseyleridir. Kent konseylerinin amaç ve görevlerine bakıldığında belediyelerin görevlerini tamamlayıcı ve halkın katılımını artırıcı önemli sorumluluklar üstlenen kurumlar olduğu görülmektedir. Fakat Kent Konseylerinin cari sistem içinde bu sorumlulukları yerine getirecek gelir kaynaklarına sahip olmadığı açıktır. Bu düşünceden hareketle çalışmada Kent Konseylerinin hizmet yükümlülükleri ve potansiyeli ortaya konularak gelir kaynakları ve bütçe süreçleri incelenmiş, yaşanan mali sorunlar ortaya konularak neler yapılabileceği (kent konseyi yöneticilerinin görüşleri de alınarak) tartışılmaya çalışılmıştır.

Anahtar sözcükler: Kent konseyleri, yönetişim, bütçe, katılımcılık, mali kısıt.

ABSTRACT: In world and our country, especially after the period of 1980, Neo-liberal movements started to be dominant again administrative, political and economic areas. Therefore, the traditional management approach abandoned and the adoption of new management approach have accelerated. Within the framework of this concept, which has been expressed to “New Public Management”, notion of “governance” has come to the forefront. Governance has based on transparency, accountability, participation, interoperability, propriety, effectiveness and efficiency and it has explain management approach based on the multi-actor and social partnership. Additionally, applications of “Local Agenda 21” that based on 1992’s and has been participatory action planning for sustainable development at the local level, has provided a significant contribution to governance works at local level. In this context, the units, that people will have a much more voice, began to be created within local government. One of the most important of these units are the City Councils. Purposes and tasks of the City Councils are complementary to tasks of municipalities and they are seen as institutions assumed that having important roles in enhancing public participation. But, it is clear that the City Councils do not have sufficient income resources in the current system to perform these responsibilities. In related study, starting from this idea, first of all it was examined sources of revenue and the budget process of them and been demonstrated to tasks and potentials of City Councils. Then it was expressed current financial problems of City Councils and what to do can be done will be discussed (via the help of city council managers opinions).

Keywords: City councils, governance, budget, participation, financial constraints.

1. GİRİŞ

Belediyeler belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe

¹ Karadeniz Teknik Üniversitesi, Maliye Bölümü Prof. Dr., aulusoy@ktu.edu.tr

² Erzincan Üniversitesi, İktisat Bölümü, Arş. Gör., mtekdere@erzincan.edu.tr

sahip kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu tanımlama kapsamında belediyelerin görevleri sadece mahalli fiziki ihtiyaçların karşılanması olarak değerlendirilmemelidir. Çünkü yerel yönetimler merkezi yönetimlere kıyasla halkın karar alma aşamalarına daha aktif katılma imkânına sahip olduğu birimlerdir. Bu sayede demokratik gelişim, saydamlık, hesap verebilirlik, etkinlik ve verimliliğin gelişimi açısından önemli bir misyon üstlenmektedirler.

Özellikle 2000’li yıllar sonrasında yapılan yasal düzenlemelerle belediyelerin görevleri (5393 ve 5216 sayılı yasa) ve gelirlerinde (5779 ve 6360 sayılı yasa) geçmiş yıllara kıyasla yaşanan artışlar bu birimlerin üstlendiği sorumluluğu daha da arttırmış, etkinlik ve verimlilik konusuna daha fazla önem verilmesi gereği ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda belediyeler ile halk arasında köprü görevi üstlenen ve halkın taleplerinin karar alma mekanizmalarına daha etkin ve doğru biçimde ulaşmasını sağlayan örgütlere ihtiyaç duyulmuştur. Bu örgütlerin başında ise Kent Konseyleri gelmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. maddesinde düzenlenen Kent Konseylerine gerek söz konusu kanunda gerekse ilgili yönetmeliklerde önemli görevler verilmiştir. Bu noktada önemli olan aktarılan görevler kadar bu görevleri layıkıyla gerçekleştirecek teknik, idari ve mali kapasiteye sahip olunmasıdır. Aksi takdirde belediyelerde olduğu ve sürekli eleştirildiği gibi görevlerle tutarlı gelir kaynaklarına sahip olunmaması (Anayasa 127. Madde) sorumlulukların kâğıt üzerinde kalmasına ve birimlerin kapasitesinden tam yararlanılamamasına neden olmaktadır. Bu bakış açısıyla çalışmada öncelikle belediyelere aktarılan kamusal yetkilerin etkin, verimli ve tutumlu bir şekilde kullanılması adına oluşturulan Kent Konseylerinin amaç ve görevleri ortaya konulmuştur. Sonrasında ise, söz konusu amaç ve görevleri gerçekleştirecek mevcut konumda yetersiz olan mali durum analiz edilmiş ve muhtemel sonuçlar ile çözüm önerileri, kent konseyi yöneticilerinin görüşleri de dâhil edilerek ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2. KENT KONSEYLERİNİN GELİŞİM SÜRECİ

1970’li yıllardan itibaren artan nüfus ve kentleşme ile beraber hızlı sanayileşme insanlığın doğaya verdiği zararın, çevre sorunlarına olan duyarlılığın artmasına ve özellikle Birleşmiş Milletler bünyesinde yapılan çalışmalarla sürdürülebilir kalkınma kavramına odaklanılmasına neden olmuştur. Bu kapsamda konferanslar gerçekleştirilmiş ve (1992 yılında Rio de Janeiro’da Çevre ve Kalkınma Konferansı ve Rio Yeryüzü Zirvesi) eylem planları (Gündem 21) uygulanmıştır. Uygulanan eylem planlarında sürdürülebilir kalkınma yolunda yerel yönetimlerin önemli olduğu vurgusu yapılmış ve çok aktörlü, toplumsal ortaklıklara dayalı bir yönetim anlayışı olan “yönetişim” yaklaşımına adım atılması yönünde çabalar sergilenmiştir (Kuluçlu, 2011: 183, Savut, 2011: 345, Emrealp, 2005: 20, Ruige vd., 2014: 11, Atvur, 2009: 232). Türkiye’de ise Gündem 21’in tanınmasında 1996 yılında İstanbul’da düzenlenen BM Habitat II İnsan Yerleşimleri Konferansı’nın etkisi büyüktür (Kerman vd., 2011: 18). Sonraki yıllarda uygulanan projeler (Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi) ve daha önce benimsenmiş uluslararası şartlar ile (Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı) yerel yönetimlerin genel yönetim içindeki ağırlığı arttırılmaya çalışılmış ve hizmetlerin halka en yakın kuruluşlarca gerçekleştirilmesi gereğinin ve katılımcılığın altı çizilmiştir (Emrealp, 2005: 30, Atvur, 2009: 234, Soygüzel, 2012: 5).

Söz konusu hedefler ve hizmetlerin halka yakın kuruluşlarca yürütülmesi sürecinin kuramsal çatısını oluşturan yönetişim anlayışı; vatandaş, vatandaşların katılımı ile oluşan sivil toplum kuruluşları ve özel sektör kuruluşları ile belediye arasında aracılık rolü üstlenecek kurumlara ihtiyaç duymaktadır. Bu sayede vatandaşların istek, tercih ve şikâyetlerinin üst düzey karar alma süreçlerine kapsayıcı (geniş tabanlı) katılımcılık vasıtasıyla daha etkin ve kolay biçimde ulaşması sağlanabilecektir. Belirtilen amaçlarla ülkemizde vatandaş ile belediye arasında köprü görevi üstlenerek ihtiyaçlara cevap verecek kurumlar Kent Konseyleri olmuştur. Kısaca ifade etmek gerekirse birbiriyle iç içe geçmiş yönetişim olgusu, yeni kamu yönetimi

anlayışı, yerleşme akımları ve Gündem 21 (Kent Konseyi Yönetmeliği'nde de bu kavramlara temas edilmiştir) Kent Konseylerinin oluşumuna zemin hazırlamış ve 2005 yılında çıkarılan 5393 sayılı kanun ile ilgili konseyler hukuki kimliğine kavuşmuştur. 2006 yılında çıkarılan Kent Konseyi Yönetmeliği ile fiilen uygulamalara başlanmıştır.

3. KENT KONSEYLERİNİN AMAÇ VE GÖREVLERİ

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine göre Kent Konseylerinin amacı, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmek olarak ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere Kent Konseylerinin kentin birliği, bütünlüğü ve aynı amaç etrafında toplanması başta olmak üzere, ekonomik, idari, sosyal ve denetimle ilgili birtakım faaliyetlerin sorumluluğunu üstlendiği ortadadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine dayanarak hazırlanan Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 6. maddesinde Kent Konseylerinin görevleri maddeler halinde sayılmıştır.

İlgili maddeye göre Kent Konseylerinin görevleri incelendiğinde kurumlara siyasi, idari, sosyal, ekonomik ve denetimsel bazda önemli sorumluluklar verildiği ayrıca görev kapsamının maddeler halinde ayrıntılı biçimde ifade edildiği göze çarpmaktadır. Bu görevler söz konusu kurumlara olan beklentileri gösterme açısından önemli bir emare olarak da görülebilir.

Genel olarak görevler incelendiğinde Kent Konseylerinin; tarihi, kültürü ve doğasıyla kent kimliğine sahip çıkan, halkın kapsayıcı katılımını sağlayarak demokrasiyi ve yönetişimi geliştiren, kaynak kullanma sürecine etkinlik, verimlilik ve denetim temelinde müdahil olarak sürdürülebilir kalkınmaya zemin hazırlayan, kent vizyonunun oluşumunu vatandaşa en yakın düzeyde organize ederek belediye ile vatandaş arasındaki iletişim sürecini kurumsallaştıran ve kolaylaştıran bir kurum olduğu ortaya çıkmaktadır. Kentin faaliyetlerini ve gelişim sürecini halka en yakın düzeyde takip eden kent konseyleri raporlar hazırlayıp kamuoyuna sunarak yerel sorunların çözümü ve ileriye yönelik tasarımlar adına tartışma ortamı oluşturmaktadır. Oluşan tartışma ortamlarında tavsiye niteliğinde (danışma organı) kararlar alınmaktadır. Tavsiye niteliğindeki kararların kamusal hizmetlerle ilgili rasyonelitesi doğrudan kullanıcı olan vatandaşların gündelik sorunlarının çözümü konusunda çoğu zaman somut ve daha iyi fikirlere sahip olmasından kaynaklanmaktadır (Ruige vd., 2014: 30).

Ayrıca Kent Konseylerinin görevleri bir incelemeye tabi tutulduğunda Belediyelerin yerel düzeyde üstlendikleri görevlerin provası ve teorik açıdan pilot uygulamaları niteliğinde olduğu görülmektedir. Nitekim 5393 sayılı Belediye Kanunu (13, 14, 15, 18, 20, 21, 23, 24, 38, 41, 60, 75 ve 77. maddeler) ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun (7, 18 ve 24. maddeler) ilgili maddeleri incelendiğinde Kent Konseylerinin belediyelerin gerçekleştireceği somut faaliyetler konusunda elverişli ortamların oluşturulması açısından önemli bir fonksiyon üstlendiği ortaya çıkmaktadır.

4. KENT KONSEYLERİNİN TEMEL SORUNLARI

Ülkemizde Kent Konseyleri fiilen çalışmaya başladıkları 2006 yılından beri önemli sorunlarla yüzleşmektedir. Avrupa Komisyonu'nun desteğiyle Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü adına Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yürütülen Türkiye'de Yerel Yönetim Reformuna Destek (LAR) Projesi kapsamında hazırlanan "Yerel Katılım Mekanizmalarının Güçlendirilmesi Mevcut Durum Tespiti" çalışmasında kent konseylerinin durumuna ilişkin ciddi bulgulara yer verilmiştir. Söz konusu bulgulara göre Kent konseylerinin başlıca sorunları şunlardır (Soygüzel, 2012: 12-22, Erkul vd., 2013: 101, Köseoğlu, 2011: 333, Emrealp, 2005: 69).

Kent konseyleri yeteri kadar bilinmemektedir, Kent konseylerinin tüzel kişilikleri yoktur, kurumsal kimliklerini oluşturmada sıkıntıları vardır ve belediyelerin “arka bahçesi” olarak görülmektedir. Kent Konseyi Yönetmeliği’nde kent konseylerinin işleyişine yönelik düzenlemeler yetersizdir, kendine ait ayrı mekânı ve personeli olmayan kent konseyleri tanınmamakta, rahat faaliyet gösterememektedir. Ayrıca Kent konseylerinin bağımsız bütçesi yoktur. Dolayısıyla bütçeleri belediye bütçelerine dayandığı için bağımsız karar alabildiği konusu tartışılmaktadır. Mali sorunlarla da bağlantılı olarak Kent konseylerinin kurumsal ve işlevsel kapasiteleri zayıftır. Kent konseylerine, bilinirlikleri ile de bağlantılı olarak, katılım düzeyi oldukça düşüktür. STK’lar çalışma gruplarında genelde yer almamaktadırlar. Çalışma grupları çoğunlukla başka bir dernekle ilişkisi olmayan gönüllü bireylerce yürütülmektedir. Çalışma grupları belli bir toplantı takvimini izlemekte ve düzenli/düzensiz toplantı tutanakları tutmamaktadırlar. Kent konseylerinin aldıkları kararlar belediye meclisleri bazında sadece tavsiye niteliği taşımaktadır. Belediye meclisleri kent konseyi kararlarını öncelikle görüşerek, uygulamaya koyulmasına yönelik adımlar atma konusunda ihmalkâr davranmaktadır. Belediyeler kent konseylerine önyargılı yaklaşmaktadır. Bir rakip veya muhalefet birimi olarak gördükleri için yeterli düzeyde yararlanamamaktadırlar. Kentsel planlama (stratejik planlama) süreçlerinde kent konseyleri etkin rol alamamaktadır. Belediye yönetimi-kent konseyi ilişkisinde belediye yönetimi (özellikle belediye başkanı) belirleyici olmaktadır. Belediye başkanları, bazı kentlerde aynı zamanda kent konseyi başkanı da olabilmektedir. Bazı illerde ve birçok belediye bölgesinde hala kent konseyi kurulmamış veya kurulmuş olmakla birlikte aktifleştirilememiş ve Kent konseyleri arasındaki iletişim ve işbirliği yeterli düzeyde çıkarılamamıştır.

Görüldüğü üzere kent konseylerinin başta demokratiklik-katılımcılık ve mali kısıtlar olmak üzere hukuki, idari, teknik ve kurumsal açıdan önemli problemlerle karşı karşıya olduğu açıktır. Kent konseylerine verilen görevlerin oldukça geniş kapsamlı olduğu düşünüldüğünde ve mevcut sorunların varlığında, görevlerin yerine getirilmesinin ne kadar zor olduğu anlaşılmaktadır. Zaten ülkemizde birçok kent konseyinin aktif programlar yürütememesi veya yürütenlerin de beklentileri karşılamaktan uzak olması belirtilen sorunlardan kaynaklanmaktadır.

Kent konseylerinden en üst seviyede yararlanılmasına engel olan bu sorunların başında mali sorunlar gelmektedir. Mali sorundan, kent konseylerinin bağımsız ve belirli yasal kriterlere dayanan düzenli bir bütçeye sahip olamaması anlaşılmaktadır. Zaten kent konseyleri tarafından yapılan değerlendirmelerde “tüzel kişilik” ve “bütçe” olmak üzere mevcut yönetmelikte bazı eksiklikler bulunduğu ifade edilmekte ve İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından yeni bir yönetmelik hazırlanmasına yönelik tespit çalışmalarında bulunduğu da belirtilmektedir (Soygüzel, 2012: 9). Ayrıca mali kaynak yetersizliği yukarıda ifade edilen diğer bazı sorunlara da zemin hazırlamaktadır. Bu doğrultuda aşağıda kent konseylerinin bütçe süreci analiz edilmiş, tespit edilen mali kaynak yetersizliği sorununun muhtemel etkileri ortaya konulmuştur.

5. KENT KONSEYLERİNİN MALİ KISITLARI

Kent Konseylerinin, etkin, verimli ve olabildiğince esnek bir şekilde faaliyetlerini yürütebilmesi amacıyla ayni ve nakdi kaynaklara ihtiyacı vardır. Bu kaynaklar ile birlikte donanımsal birtakım fiziki ve teknik ihtiyaçların da karşılanması gerekmektedir. Belediyelerin belirtilen kaynakları ve donanımı sağlaması yönetim mekanizmasının aktif çalışması, yerel yönetimlerin rolü ve işlevleri açısından kaçınılmazdır. Günümüzde ise Kent Konseyleri mali kaynak açısından ağırlıklı olarak belediyelere bağlı durumdadır (Emrealp, 2011: 29).

Belediye kaynakları ve kent konseyi paydaşlarının katkıları dışında, bazı kent konseyleri, özellikle başarılı olanlar, AB destekli projelerden kendilerine aktarılan hibe olanaklarından yararlanabilmektedir (Özgökçeler, 2014: 75). UNDP, (Türkiye’de Yerel Gündem 21 kapsamında) UCLG-MEWA ile işbirliği yaparak yönetim sürecine dolayısıyla kent konseylerine mali ve teknik destek sağlayabilmekte, işbirliği ve koordinasyonu geliştirmekte,

danışmanlık yapmaktadır. Avrupa Konseyi'nin mali desteği ile yürütülen Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi (LAR I. Aşama) ve Türkiye'de Yerel Yönetim Reformu Uygulamasının Devamına Destek Projesi (LAR II. Aşama) içerisinde kent konseyleri de "Yerel Katılım Mekanizmalarının Güçlendirilmesi" başlığı altında desteklenebilmektedir. Ayrıca 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 5, 20 ve 22. maddelerine dayanılarak hazırlanan Türkiye Belediyeler Birliği Tüzüğü'nün 5'inci ve 7'inci maddesine göre, Türkiye Belediyeler Birliği özellikle yeni dönemde kent konseylerini eğitim, kapasite geliştirme, farkındalık ve mevzuat geliştirme noktasında desteklemektedir. İçişleri Bakanlığı'nın da süreçle ilgili önemli hedefleri ve destekleri bulunmaktadır (Soygüzel, 2012: 18-23). Görüldüğü üzere ulusal ve uluslararası boyuttaki birtakım kuruluş ve birimler sürece mali, teknik, hukuki ve idari destek sağlama noktasında yetkilerle donatılmıştır.

Belediye Kanununun "Kent Konseyi" başlıklı 76. Maddesinde ise; "Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının, mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar" denilmiştir. Bu hüküm ile belediyelerin Kent Konseylerinin finansmanı konusunda birincil aktör olduğu ortaya çıkmaktadır.

İlgili kanun maddesiyle bağlantılı olarak Kent Konseyi Yönetmeliğinde 2009 yılında yapılan "Kent konseyinin mali yapısı" başlıklı bir değişiklikle oluşturulan 16/A maddesine göre; "Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar" hükmü getirilmiştir. Bu sayede belediyelerin konseylere nasıl kaynak aktaracağı konusunda yüzeysel bir düzenleme yapılmıştır. Söz konusu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, belediyece sağlanması gereken aynı ve nakdi yardımdan, toplantı hazırlık, ağırlama, ilan, basım-dağıtım gibi faaliyet giderlerinin anlaşılması gerektiği sonucu çıkarılabilmektedir. Kent Konseyi Yönetmeliği incelendiğinde sivil toplum kuruluşlarının bu platforma katılımının gönüllülük esasına dayandığı görülmekle birlikte konsey toplantıları ve faaliyet giderlerinin çoğunlukla ilgili belediye bütçesinde ayrılan ödenekten karşılanacağı anlaşılmaktadır. Ancak, belediyelerin kent konseyinin finansmanına yönelik yardım ve desteğinin neler olacağı ve nasıl sağlanacağı kanunda ve yönetmelikte açıkça belirtilmemiştir (Kentleşme Şurası, 2009: 46-47).

İfade edilen hükümler ile belediyelerin, kendi organı niteliğinde olmayan ve tüzel kişiliği bulunmayan Kent Konseylerine bütçesinden ödenek ayrabilmesinin yasal dayanakları sağlanmış olsa da, ayrılmış ödeneklerin konseylere nasıl aktarılacağı veya ödenek miktarı veya oranlarının ve devamlılığının ne olacağı konusundaki belirsizlikler devam etmektedir. Bu konuda ödeneklerin nasıl aktarılacağı ile ilgili olarak İç İşleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından önerilen başlıca yöntemler şunlardır (Emrealp, 2011: 29):

- Konseylerin ilgili giderlerinin, harcamanın konusu dikkate alınarak, başta sosyo-kültürel işlemlerden sorumlu birim olmak üzere belediyenin ilgili bir birimi veya birden çok birimince karşılanması (Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü gibi),
- İlgili giderlerin birimler arasında paylaşılması yerine, doğrudan başkanlık özel kalem bütçesinden karşılanması veya
- Belediye bütçesinde üçüncü düzey fonksiyonel sınıflandırma altında yer alan gider kalemlerinden herhangi birisinde, dördüncü düzeyde bir proje hesabı açılarak, Kent konseylerine ayrılan ödeneğin ve ilgili harcamaların bir bütün olarak izlenebilmesinin sağlanmasıdır.

İlgili yöntemler incelediğinden ödeneklerin nasıl ayrılacağı ve bütçede nasıl gösterileceği konusunda uygulamada kolaylık sağlanması açısından birkaç seçeneğin var olduğu görülmektedir. Fakat asıl önemli sorun ödenek miktarı ve aynı yardım miktarı veya oranının ne olduğu ve nasıl veya hangi kriterlere göre belirlendiğidir. Bu konuda gerek 5393 sayılı kanunda gerekse Kent Konseyi Yönetmeliğinde açık ve kesin bir düzenlemenin mevcut olmadığı ortadadır. Dolayısıyla kent konseylerini kendisine aktarılan görevlerin en etkin biçimde yerine

getirilmesi açısından olumsuz olarak etkileyen bu belirsizliğin ortaya çıkardığı muhtemel sorunların ifade edilmesi önemlidir.

6. KENT KONSEYLERİNDE GÖRÜLEN MALİ KISITLAR NEDENİYLE ORTAYA ÇIKAN MUHTEMEL SORUNLAR

Belediyelerden Kent konseylerine aktarılan; ödenek miktarı-aynı yardım miktarı veya oranının ne olduğu, nasıl veya hangi kriterlere göre belirlendiği ve ayrılan ödenek miktarının devamlılığı konusunda var olan belirsizlikler birtakım sorunlara neden olmaktadır. Aşağıda ortaya çıkmış veya çıkması muhtemel bu sorunlar ifade edilmiştir.

Belediyeler tarafından konseye yönelik olarak sağlanacak bütçe ve teknik altyapı vb. yardımlar kanuni bir oran veya miktar belirlenmemesi nedeniyle belediye başkanının ve meclisinin inisiyatifine bağlı olmaktadır. Konsey bütçesine belediye meclisinde oy çokluğu yoluyla karar verilmektedir (Kentleşme Şurası, 2009: 46-47, Şat, 2011: 123-124). Bu nedenle kent konseylerinin kararları, politika ve projeleri kaynak aktaracak belediye başkanının ve meclisinin incelenmesinden veya onayından geçmeden uygulanabilir aşamaya gelememektedir. Bu durum kent konseylerinin temel amacı olan yönetim yaklaşımına açıkça ters düşmektedir.

Kent konseyinin üstlendiği faaliyetler mali konuda var olan belirsizlik nedeniyle başkanın faaliyetlere olan inancına (Savut, 2011: 356-360) ve kişisel tercihlerine bağlı olmaktadır. Çok basit bir örnekle konseyleri bir şeyler yapmak istediğinde, bir yere gitmek istediğinde, bir dergi çıkarmak istediğinde veya bir afiş, broşür bastırmak istediğinde belediyeden kaynak talep etmektedir.

Bağımsız bütçenin olmaması nedeniyle miktar itibarıyla çok küçük harcamalara onay verme yetkisi bile belediye meclisinde gerçekleşebilmektedir. Bu durum yerel düzeyde bürokrasiyi artırmaktadır. Eğer belediye ile ilişkileriniz iyi değilse belediye başkanlığı “ben size bu kaynağı vermiyorum” diyebilir ve bu durumda kent konseylerinin hizmet üretme kabiliyeti ortadan kalkabilir.

Belediye yönetimi ve belediye başkanlığı ile yaşanacak bir anlaşmazlıkta ise kaybeden; sakinleri ve kurumlarıyla bir bütün olarak kent olacaktır (Büyükgenç, 2011: 338-339). Buna göre kent konseylerinin alacağı kararların belediye politikalarıyla uyum zorunluluğu ve bir anlamda belediye vesayeti söz konusu olmaktadır (Batal, 2011: 89).

Bağımsız bütçesi olmayan kent konseyleri, belediyeden aktarılan bütçeler nedeniyle kendisini belediyelerin bir uzantısı veya ona bağlı bir örgüt görünümünden kurtaramamakta (Özdemir, 2011: 43-48), belirli bir süre sonra alışlagelen bu durum kent konseylerinin üstlendiği misyonu ve vizyonu unutmalarına neden olabilmektedir.

Kent konseylerinin kendilerine ait bütçe ve olanaklara da sahip kuruluşlar hüviyetinde olmamaları onların bir düşünce kuruluşu olarak görülmesine, bağımsız görünümünün zayıflamasına ve halkın tüm kesimlerinin dileklerine tercüman olunması hedeflerinden uzaklaşılmasına zemin hazırlamaktadır (Özdemir, 2011: 47). Halkın tüm kesimlerinin dilek, istek ve şikâyetleri karar alma mekanizmalarına yansımayağından toplumun farklı kesimlerinin gereksinimlerini karşılama noktasındaki imkânlar daralacak ve (Özgökçeler, 2014: 75) belediyeler kamusal yetki kullanımında etkinlik, verimlilik ve adalet çizgisinden uzaklaşabileceklerdir.

Ülkemizde özellikle fiziki koşulların iyileştirilmesi açısından mevcut gelişim seviyesiyle bağlantılı olarak belediyelere aktarılan kaynaklar altyapı ve üstyapı harcamalarına ayrılmaktadır. Ayrıca birçok belediyenin mevcut bütçesi, temel görevlerini yerine getirmeleri bakımından zaten yetersiz kalmakta, bu durum kent konseylerince yapılacak harcamalarda yeterli destek alınması ihtimalini azaltmaktadır.

Belediyeler şehirlerin mevcut fiziki gelişimine göre önceliklerini belirlemekte ve buna bağlı olarak kent konseylerine ayrılacak paylarda önemli dalgalanmalar yaşanabilmektedir. Bu süreç diğer bürokratik engellerle birleştiğinde kuşkusuz konsey faaliyetlerinin

gerçekleştirilmesinde önemli bir sınırlayıcı etken olmakta ve demokratik mekanizmaların işletimi yavaşlamaktadır (Özdemir, 2011: 48, Şat, 2011: 125). Bu durumda kent konseyi faaliyetlerinin sürekliliği ve artarak gelişimi açısından olumsuz bir tablonun ortaya çıkması muhtemeldir. Oysa Avrupa’da birçok ülke 50-100 yıl kadar önce kentlerin büyük ölçekli altyapı ve üstyapı ihtiyacını giderdiği için harcamaların daha katılımcı faaliyetlere yönelmesi durumu ülkemize kıyasla kolay olmaktadır. Belediye önceliklerinin demokratik mekanizmaları bu şekilde saf dışı bırakmasına engel olmak için bütçe düzenlemelerine öncelikle ihtiyaç vardır.

Bağımsız bir bütçeye, sabit ve yeterli gelir kaynaklarına sahip olamayan konseyler fiziksel, teknik ve idari yapısını geliştirme konusunda ciddi sorunlar yaşamakta ve belediyelerin bu konulardaki mevcut altyapısına muhtaç olmaktadır. Bu durum saydamlık ve hesap verebilirlik konusunda önemli bir misyon üstlenen konseylerin meclisten geçen kararları sorgulama konusundaki görünümünü, bağımsızlığını, bir diğer ifadeyle üstlendiği halka dayalı denetim görevini tartışılır hale getirmekte ve (Özdemir, 2011: 48, Kuluçlu, 2011: 187, Yıldırım, 2014: 93) Kent konseyleri kendi ayakları üzerinde durabilme konusunda yetersiz kalabilmektedir (Büyükgenç, 2011: 338-339).

Kent Konseyi Yönetmeliğinin “Çalışma İlkeleri” başlıklı 7. maddesinin “ç” fıkrasında kent konseylerinin; “uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözeterek, “tarafsız” bir yaklaşımla görüş ve öneri oluşturması” gerektiği ifade edilmektedir. Hem mali hem de fiziki, beşeri ve teknik açıdan belediyelere muhtaç konseylerin tarafsız davranamayacağını ifade etmek mümkündür. Gösterilen taraflı davranışların sorunların çözümünde gerekli olan “ortak akıl ve katılımcılığın” önünde engel oluşturacağı açıktır.

Kaynak edinmek noktasında Belediye Başkanı’nın ve belediye meclisinin tasarrufuna bağlı olan Kent Konseyleri, her siyasi ideolojiyi içinde barındırması gereken kapsayıcı katılımcılık örneği bir yerel birim olması gerekirken daha çok mecliste çoğunluğa sahip ve kendisine en fazla bütçeyi çıkaracak meclis gruplarının ideolojik fikirlerinin halka en yakın temsilcisi olmak zorunda kalabilmektedir. Tarafsızlığı engelleyen bu durum kent konseylerinin iktidardaki partinin, belediye seçimini kazanan veya belediye meclisinde çoğunluğu elinde tutan partilerin gençlik veya kadın kolları teşkilatı gibi hareket etmesine de zemin hazırlamaktadır. Kısaca daha etik ve adil davranması gereken bir yerel birime karşılıklı çıkar ilişkisi hâkim olmaktadır.

Kaynak yetersizliği ve buna bağlı olarak teknik ve fiziki kapasite sorunları yaşayan kent konseyleri kendine verilen görevleri yerine getirme noktasında önemli güçlüklerle karşılaşmaktadır. Halkın katılımını, taleplerinin karar alma mekanizmalarına ve dolayısıyla bütçelere yansımalarını sınırlayan bu güçlükler yerel bütçenin rasyonelliğini engellemekte ve katılımcı bütçe çabalarının yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Bu süreç yerel düzeyde bütçe hakkı uygulamalarını da engellemektedir.

Kent konseyi ve katılımcılık konusunda dikkat edilmesi gereken bir diğer konu mali kaynak sıkıntısı çeken kent konseylerinin çıkar ve baskı gruplarının birtakım amaçlarına ulaşması yolunda araç haline gelmesidir. Halkın karar alma sürecine gönüllü katılımının demokratik ve mali açıdan çok önemli olduğu bir birim olarak kent konseylerinin tamamen belirli kişi ve grupların vereceği kaynağa muhtaç bırakılması kent yararının göz ardı edildiği bir yapının oluşmasına neden olabilir. Kent konseylerinin, katılım maliyetlerini hem zaman hem de mali açıdan karşılayamayan, bireylerin ya da toplulukların temsil edilemediği ve iyi örgütlenmiş baskı gruplarının (elit meclisi) temsil edildiği bir yapıya dönüşmesi, karar almada etkinliği sınırlayabilecek ve rant bölgelerinin oluşmasına sebep olabilecektir (Şat, 2011: 128, Çetinkaya ve Korlu, 2012: 113).

Kent Konseyleri genellikle mali kaynak sıkıntısı çekmektedir. Görevlerini yerine getirecek kaynak edinmek amacıyla ilgili kurumlara proje başvurusunda bulunabilen kent konseyleri, ortaklıklar kurabilmekte ve projelere iştirakçi de olabilmektedir (Pala, 2014: 35)³. Bu

³Sosyal Politikalar Merkezi Derneği’nin proje yürütücüsü olduğu ve Bursa Kent konseyi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa Valiliği, ENSADER ve Mimarlar Odası’nın desteği ve ortaklığı ile “Engelimiz Kent Olmasın

noktada kent konseylerinin mevcut görevlerini belediyelere yük getirmeden yerine getirmek amacıyla sürekli proje yapmasının bir alışkanlık haline dönüşmesiyle belediyelerin cari giderler dışında kaynak ayırmama alışkanlığı edinmesi arasında bir bağlantı kurulabilir.

Ülkemizde projeler daha çok bir “para kazanma yöntemi” yöntemi olarak görülebilmekte ve proje yapılırken veya proje sonrasında ortaya çıkacak sosyal fayda göz ardı edilebilmektedir. Söz konusu durum kent konseylerinin gerçek görev alanından uzaklaşmasına ve kişisel çıkarlar için proje kabul ettirme mekanizmasına dönüşmesine neden olabilmektedir. Bu nedenle belediyelerin hali hazırda yapması gereken birçok görev kent konseylerince proje olarak sunulmaktadır. İlgili durum hizmet çakışması (overlapping) başta olmak üzere kaynakların etkin dağılması gibi birçok soruna zemin hazırlayabilmektedir.

Belediyelerin kent konseylerini kendisinin muadili gibi görmesi sorunu, projeler bazında aynı hizmetlerin üstlenilmesi nedeniyle daha da artabilmektedir. Belediyelerden düzenli kaynak ayrılması bu açıdan daha büyük bir önem arz etmektedir.

Kent konseylerinin oluşumunda teorik açıdan önemli bir yere sahip olan Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın mali, teknik ve idari kapasite açısından doğru yorumlanmasına ihtiyaç vardır. Türkiye tarafından 1988 yılında imzalanan ve bazı çekincelerle 1991'de onaylanan şartın 4. maddesinin 3. bendi hizmet paylaşımına şu bakış açısını getirmektedir. Kamusal sorumluluklar, genellikle ve tercihen yurttaşlara en yakın yönetimlerce gerçekleştirilmelidir (European Charter of Local Self-Government, 1985). Şart bu kuraldan ayrılmaya iki durumda olarak tanımaktadır. Birincisi görevin kapsam ve niteliğinin bunu zorunlu kılması, ikincisi ise yerel yönetimlerin verilen görevleri yerine getirecek güç ve olanaklardan yoksun olmasıdır. İlkeyle geleneksel yapının değiştirilerek yerel yönetimlerin birincil konuma devlet/merkezi yönetimin ise ikincil konuma getirildiği ifade edilebilir (Çukurçayır, 2009: s. 47). Fakat hizmetlerin halka daha yakın birimlere aktarılması ifade edilirken, kendisine görev tahsisi yapılan yönetim biriminin ekonomik ve teknik açıdan yetersizliği söz konusuysa bu hizmetleri daha üst ve yetkin birimlerin üstlenmesi gerektiğinden bahsedilmiştir. Dolayısıyla ilke ekonomik etkinlik kaybedilmeden yönetim faaliyetlerinin mekânsal dağılımını, kamu hizmetlerinin basit anlamda sunulmasını değil aynı zamanda optimum ölçekte sunulmasını, kamu hizmetlerinin görülmesinde kaynakların rasyonel kullanılmasını ve verimlilik ilkesinin göz önünde bulundurulmasını da içermektedir (Şan, 2007: s. 62-64). Bu çerçeveden konuya bakıldığında kent konseylerinin teknik ve mali açıdan yetersiz olduğu bu nedenle konseyin üstlendiği görev alanlarında bir üst birime ihtiyaç duyduğu ifade edilebilir. Zaten toplumda kent konseyleri bir belediye birimi olarak görülmekte ve yaptığı faaliyetler belediyeler tarafından yapılmış faaliyetler gibi algılanmakta ve kurumsallaşma sağlanamamaktadır. Bu açıdan bakıldığında bütçenin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Aksi takdirde Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na göre mevcut konumda yapılması gereken konsey faaliyetlerinin bizzat belediyelerce veya mali, teknik ve fiziki açıdan yeterli bir ara birimce üstlenilmesi gerekmektedir. Bu durum kent konseylerinin hali hazırda sorgulanan fiili varlığının, ortadan kalkması anlamına gelmektedir.

Kent konseylerine düzenli ve belediye bütçesine oranlanmış bir bütçe aktarılmaz ve kendine gelir getirici etkinlikler düzenlemesi imkânı tanırsa gelir elde etme amacına yönelik konseyler özellikle sosyal ve denetim nitelikli görevleri yerine getirme konusunda ihmalkâr davranabilirler.

Belirli bir bütçeyle birlikte sınırı belirlenmemiş borçlanma gibi gelir elde edici birtakım imkânlar tanındığında ise “esnek bütçe kısıtı⁴” gibi sorunların oluşumu kaçınılmaz

Projesi” Mart 2011-Ekim 2011 döneminde gerçekleştirilmiştir (Toplam bütçe: 8726 Euro, AB'nin katkısı: 7827 Euro). İzmir Büyükşehir Belediyesi, İzmir Kent Konseyi öncülüğünde, EDAK Ecza Kooperatifi, Çevreci Eczacılar Kooperatifi (ÇEKOOP), Çağdaş Görme Engelliler Derneği ve Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesi işbirliği ile gerçekleştirilen “Engelsiz İlaç Projesi” gibi kent konseylerince öncülük edilen veya iştirak edilen birçok proje mevcuttur.

⁴ Esnek bütçe kısıtı; yerelin istenmeyen şekillerde merkezi mali kaynaklara ulaşmayı manipüle edebileceği bir durum olarak tanımlanabilir. Yerel birimlerin bütçesinin üstünde harcama yapmak amacıyla borçlanma vb. yollarla kaynak edinme çabası sonucu ortaya çıkan bu durum aslında yerel birimlerin “nasıl olsa merkezi idare bizi kurtarır”

görülmektedir. Bu nedenle kanun veya yönetmeliklerde kent konseylerinin mali konumu net bir şekilde belirlenmeli, yoruma dayalı uygulamalar yapılmamalıdır. Mevcut yazılı kaynaklarda böyle bir uygulamanın olmadığı ve bu nedenle belirsizliklerin ortaya çıktığı söylenebilir.

Kent konseyleri yaşadıkları mali kısıtlar nedeniyle belirtilen sorunlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Kent konseylerinin sorunları ve mali kısıtları konusunda yukarıda yapılan değerlendirmelere ek olarak konsey yöneticilerinin görüşleri uygulamacı kişiler olmaları nedeniyle önem arz etmektedir. Bu nedenle Türkiye’de bulunan kent konseyi yöneticilerinin görüşlerini almak amacıyla 01.01.2015 – 26.02.2015 tarihleri arasında internet üzerinden (e-mail yoluyla ve sonrasında telefonla) mülakat yöntemiyle bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda iletişim sağlanabilen 36 kent konseyinden (il ve ilçe belediyelerinde kurulmuş) 14’ü kendilerine yönelttiğimiz soruları cevaplamışlardır. Soruların muhatabı öncelikle kent konseyi başkanları ve başkan yardımcılardır. Belirtilen yöneticilere ulaşamadığı takdirde kent konseyi genel sekreterlerinin görüşlerine başvurulmuştur.

Kent konseyleri yöneticilerine sorulan sorular aşağıdaki gibidir:

- Sizde kent konseylerinin en önemli sorunları nelerdir? (öncelik sırasına göre ilk 5 sorun)
- Kent konseylerinin üstlendikleri görevleri yerine getirme konusunda (harcama yapma yönünden) karşılaştıkları kısıtlar var mıdır ve bu kısıtlar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
- Kent konseyleri yönetmeliğini mali düzenlemeler açısından nasıl değerlendirirsiniz?
- Kent konseylerinin daha etkin ve verimli bir şekilde çalışması açısından nasıl bir gelir yapısına ve bütçe sistemine sahip olması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Bu çalışma kapsamında önemle üzerinde durulması gereken bir diğer nokta birçok il ve ilçe belediyesi kapsamında hala kent konseyi birimlerinin oluşturulmamış olmasıdır. Mevcut durumda var olan birçok kent konseyi ise aktif değildir. Halkın talep ve şikâyetlerini karar alma mekanizmalarına taşıyacak, halkın karar alma mekanizmalarına aktif ve kapsayıcı katılımını sağlayacak bu birimlerin yöneticilerine ve diğer çalışanlarına internet, telefon vb. yollarla ulaşma konusunda ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu durum ekonomik, demokratik, idari ve denetimsel açıdan birçok görev üstlenen birimlerin etkin ve verimli çalışmaktan uzak kâğıt üzerinde kalmış birimler olduğu izlenimini güçlendirmektedir. Vatandaş ulaşamadığı veya muhatap alınmadığı bu birimler yoluyla nasıl karar alma mekanizmalarına daha aktif katılacak sorusu aslında cevaplanması gereken bir diğer sorudur.

Tablo 1: Kent Konseyi Yöneticileri İle Yapılan Mülakat Sonuçları

anlayışından kaynaklanmaktadır. Bir başka ifadeyle yerel birimlerin iflas etme durumunun olmaması esnek bütçe kısıtı sorununa neden olmaktadır. Esnek bütçe kısıtı ise, ortak havuz sorunu, ahlaki riziko ve makroekonomik istikrarsızlık başta olmak üzere birtakım sorunlara zemin hazırlamaktadır (Nacar Karabacak, 2013: 119-124).

KONSEYLER	Sizce kent konseylerinin en önemli sorunları nelerdir? (öncelik sırasına göre ilk 5 sorun)	Kent konseylerinin üstlendikleri görevleri yerine getirme konusunda (harcama yapma yönünden) karşılaştıkları kısıtlar var mıdır ve bu kısıtlar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?	Kent konseyleri yönetmeliğini mali düzenlemeler açısından nasıl değerlendirirsiniz?	Kent konseylerinin daha etkin ve verimli bir şekilde çalışması açısından nasıl bir gelir yapısına ve bütçe sistemine sahip olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
Denizli Kent Konseyi	Gönüllülük bilincinin olmaması. Yönetişim ilkesinin algılanamaması ve ayrımcı söylemler. Bağımsız bütçenin olmaması. Yerel aktörlerin katılımındaki sorunlar. Sivil bilincin öncelikli olarak ele alınmaması.	Genel olarak birtakım sorunlar bulunmaktadır.	Açık ve net değildir.	Belediyelerin ve tüm kamu yapılanmalarının dâhil olacağı her birinden belirlenmiş ölçekte bir miktarda akacağı ortak bir havuz olmalıdır. Her yıl bu havuz değerlendirilmeli ve yenilenmelidir. Harcamalar direkt kent konseyi kalemi olarak yapılmalı, bunun için de ya bakanlıktan ya da belediyelerden bir personel istihdamı yapılmalıdır.
Gümüşhane Kent Konseyi	Vali, kaymakam ve Belediye başkanlarının kent konseyi üyesi olmaması gerekir. Kent konseylerinin belediyenin bir birimi olarak görülmemesi için çalışma mekânlarının belediye binalarının dışında olması gerekir. Kent konseylerinin kurumsallaşamama sorunları vardır. Kurulan kent konseyleri sayısı çok azdır.	Kent konseylerinin doğrudan harcama yapmaması gerekir. Doğrudan alım, satım vb. gibi harcamaların içine giren kent konseyleri orta ve uzun vadede güvenilirliklerini yitirirler.	Mevcut haliyle ihtiyaçlara cevap vermektedir.	Kent konseylerinin bütçe olayı için her şey yönetmeliğe göre yapılırsa sorun olmaz. Yeni bir müstakil bütçe sistemini gerekli görmüyoruz.
Gaziantep Kent Konseyi	Tüzel kişiliğinin olmaması. Halk tarafından bilinmemesi ve işlevselliğinin olmaması. Katılım sorunlarının varlığı. Medyada hak ettiği önemi görememesi. Kamu kurumlarında bile bilinmemesi.	Birtakım kısıtlar mevcuttur özellikle belediyece verilen bütçeler yetersiz kalmaktadır ve harcama yapılırken prosedür zorlukları ile karşılaşmaktadır.	Yönetmelik mali düzenlemeler açısından oldukça yetersiz kalmakta ve kent konseylerinin içinde yer alabileceği birçok hibe ve fon programlarından mahrum bırakılmaktadır.	Sürdürülebilir kalkınma felsefesiyle kurulduğu ilin nüfusuna oranla Kalkınma Bakanlığınca da desteklenmeli, kent konseylerine tüzel kişilik kazandırılarak birçok hibe ve fon programlarından faydalanma imkânı sunulmalıdır. Aynı zamanda gelir sağlayabilecekleri iş iraklerde bulunmasına imkân sağlanmalıdır.
Konya Kent Konseyi	Toplumsal bilinirliklerinin düşük olması. Katılım düzeyinin düşük olması. Kent sel planlamada aktif rol alamamaları. Yerel kararlara katılım mekanizması olarak işleyememesi. Belediye-kent konseyi ilişkilerinde belediye yönetiminin belirleyici olması.	Kent Konseylerinin tüzel kişiliği ve bağımsız bütçe oluşturma ve kullanma yetkisi yoktur.	Bütçenin ayrılması durumunda yeni bir kamu kurumu oluşturulmuş olacaktır. Kent Konseylerinin sivil kalması gerekmektedir. Belediye bütçesinde	Kent Konseylerine ne kadar pay ayrılacağına oransal olarak belirtilmesinin daha rahat hareket edilmesini sağlayacak ve belediye bütçesine bağlı olma bütçenin denetimi açısından daha sağlıklı bir durum yaratacaktır. Kent Konseylerinin tıpkı Kalkınma Ajansları gibi ayrı bir yasası ve bütçesi olmalıdır

Karabük Kent Konseyi	Kent Konseylerinin en önemli sorunu mali özerklik sorunudur. İkinci olarak ta mevzuat boşluklarından kaynaklanan yaptırım gücünün olmamasıdır. Kent Konseyleri bir yönetmelikle değil kanunla teşekkül etmelidir. Devlet eliyle oluşturulan bir sivil toplum hareketi olarak teşekkül etmesi gariptir.	Kent Konseyleri harcama yönünden bağlı oldukları belediyelere bağımlı durumdadırlar. Bu durum Kent Konseylerinin eleştirisi ve karşıt sivil inisiyatif oluşturma kabiliyetini ortadan kaldırmaktadır.	Şu anki durumda mali bir düzenleme yok demek daha doğru olur. Sadece aynı ve nakdi giderlerini belediyeler karşılar, şekilde tek maddede geçilmektedir. Ne kadar karşılar? Neye göre karşılar? Bir bütçesi olabilir mi? Bu soruların cevabı ilgili belediye ile kent konseyinin ilişkilerine bağlıdır.	Kesinlikle bir bütçesi olmalıdır. Hatta bu bütçe oluşturulurken aynı belediyelerin İller Bankası tahsisatları gibi nüfus ile orantılı bir bütçe tasarlanmalıdır. Her Kent Konseyi bulunduğu yerel yönetimin sahip olduğu bütçe oranında kendi bütçesini oluşturmalıdır.
Ordu Kent Konseyi	Kendilerine ait bütçeleri yoktur. Tüzel kişilikleri yoktur. Genel kurul ve organların oluşumu ile ilgili yasal düzenlemeler muğlaktır. Yaptırım gücü yoktur, kararları tavsiye niteliğindedir, çok geniş görevleri vardır. Yöneticiler benimsenmemiştir ve birçok yerde hala kurulmamıştır veya kurulanlar aktif değildir.	Kent konseylerinin tüzel kişiliğinin ve mali özerkliğinin olmaması nedeni ile görevin ifası için yapılan faaliyetlerin harcamaları, bünyesinde kuruldukları belediyeler tarafından karşılanmaktadır. Dolayısıyla fiili işleyişte, kent konseylerinin faaliyetlerinin yönlendirilmesi ve kontrol edilmesi sonucu ortaya çıkmaktadır.	Mevzuat ta mali düzenlemeye dair hükümler kısıtlıdır ve ulaşılmak istenilen amaçtan uzaktır.	Kent konseylerine, oluşturuldukları belediyelerin bütçesine oranlanma yöntemi ya da ortak akla hitap eden başka bir yöntem ile mutlaka kişisel müdahalelere kapalı, süreklilik özelliği olan mali kaynak sağlanmalıdır.
Van Kent Konseyi	Bütçesinin özerk olmayışı. Yaptırım gücünün yetersiz oluşu. Yerel yönetimlerden destek alamamak. STK'lardan gerekli destek ve ilginin azlığı. Yönetimde yetersiz kalması.	Kesinlikle kısıtlama vardır. Kent Konseyleri özerk bütçeye geçmediği sürece yerel yönetimlere bağımlı olarak etkinlik yapmakta, yerel yönetim üzerinde gerekli baskı ve yaptırımları yapamamaktadır. Yapılması düşünülen etkinlikler yerel yönetimlerin düşünce tarzına uygun değilse, yerel yönetimleri eleştiriyor veya aleyhinde bir faaliyet ise rafa kaldırılmak zorunda bırakılıyor. Bu da kent konseylerinin üstlendiği misyonu maalesef sekteye uğratmaktadır.	Mali düzenlemeler arzuladığımız bir durum. Ancak dediğimiz gibi düzenleme tamamen kent konseyine bağımsız bir bütçe sağlamalı ve gerekli yardım ve fonlardan faydalanmayı destekleyici olmalıdır.	Yerel yönetimlerce gerekli bütçe tedarikinin yasal olarak yapılması, Kamu Kurum ve Kuruluşları ile STK'lardan ve hibe programı sağlayan kuruluşlardan yasal desteklerin sağlanmasının önünün açılması gerekmektedir.
Rize Kent Konseyi	Mekân Sorunu. Eleman Sorunu. Finans Sorunu. Belediyelere bağımlılık. Yaptırım sorunu.	Yönetmelik Belediye bütçe yapar diyor ama ortada bütçe yok. Hal böyle olunca hiçbir varlık gösteremez.	Yetersizdir ve Belediyenin güdümünden kurtarılması gerekmektedir.	Rutin harcamaları, İnternet, telefon, elektrik, su, kırtasiye, görsel ve yazılı basın giderleri, temsil giderlerini, ulaşım giderleri, konferans, çalıştay, eğitici seminerler, kurslar gibi en genel manada harcamalarını kapsayan bütçesini yapabilmeli ve doğrudan İçişleri Bakanlığından karşılanmalıdır.

<p>Yeni Mahalle Kent Konseyi</p>	<p>Tüzel kişiliğin olmaması. Belediyelerin şemsiyesi altında bulunması ve yetki kargaşası yaşanması. Kendine ait bütçesinin olmaması. Kendine ait fonksiyonel binasının olmaması. Belediyenin dışındaki diğer kamu kurum ve kuruluşların Kent Konseylerini Belediyenin birimi olarak algılaması.</p>	<p>Kent Konseylerine hangi harcama kaleminden ne şekilde bütçe ayrılacağı konusu net değildir. Dolayısıyla bu durum tamamen Belediyelerin inisiyatifine bırakılmıştır.</p>	<p>Mali düzenlemelerinin Belediye bütçesinde tanımlanmaması ve açık bir ifade kullanılmaması sorunu vardır.</p>	<p>Yıllık faaliyet raporları ve proje hedeflerinin hazırlanması sureti ile belirlenen yıllık bütçenin gerekli yasal düzenlemeler çerçevesinde Kent Konseylerine Belediyeler tarafından doğrudan temini Kent konseylerinin çalışmalarını daha verimli kılacaktır düşüncesindeyiz. Belediye birimlerine ayrıldığı gibi, Kent Konseyine de bu anlamda bütçe ayrılabilir ya da geçici olarak Kent Konseyinin harcamalarının aynı içerikte hizmet veren Belediye birimi aracılığıyla ek ödenek ayrılacak şekilde bir formül de geliştirilebilir.</p>
<p>Canik Kent Konseyi</p>	<p>Birçok belediye hala kent konseyi oluşturmamıştır. Kent konseyi ile ilgili yasal düzenlemede maddi konularla ilgili herhangi bir düzenleme yoktur. Çeşitli kriterler çerçevesinde (nüfus yoğunluğu, coğrafi durum, sosyo-ekonomik durum) bütçe ayrılmamıştır. Kent Konseyleri Başkanları belediye başkanının istediği kişiler olmaktadır ve tarafsızlık göz ardı edilmektedir. Tarafsız, bağımsız ve saydam bir faaliyet için ayrı mekânları yoktur. Yerelin sorunlarını bilen ve toplumun çıkarları için çalışan kişi sayısı sınırlıdır.</p>	<p>Yönetmeliğin 16/A maddesine göre belediye başkanının inisiyatifine bırakılmıştır.</p>	<p>M. Kemal Atatürk'ün 29 Ekim 1923'te dediği gibi "Arkadaşlar biz bugün var olan çocuğu adını koyuyoruz." Kent Konseylerinin adı yıllar evvel kondu ama bu konuda pek büyük bir gelişim olmadı. İyi niyet, samimiyet ve takipçilik çerçevesinde bilinçli, tutarlı ses getirecek planlı çalışmaların süratle yapılması gerekmektedir.</p>	<p>Ajanslar, Birlikler (Kalkınma Ajansları, Tarım Sulama Birlikleri vb.) nasıl mahalli idarelerden pay ve bütçe alıyorsa kent konseyleri de mahalli idarelerden pay ve bütçe almalıdır. Kent Konseyleri, Mahalli idarelere bağlı ama bağımlı değil (özgür ve özgün olarak çalışabilir nitelikte) şeffaf, saydam, hesap verebilirlik çerçevesine bağlı kalarak çalışmalarını devam ettirmelidir.</p>
<p>Kastamonu Kent Konseyi</p>	<p>Ekonomik Bağımsızlık. Yaptırım Gücü. Temsil Gücü/Etkisi. Araştırma/Geliştirme/Seyahat Özgürlüğü. Konsey Üyelerinin belirleme yöntemi.</p>	<p>Kısıtlılığın varlığı yadsınamaz bir gerçektir. Başka kurum/kuruluşlar tarafından bütçesi belirlenen bir yapının bağımsız düşünme ve hareket edebilme kabiliyeti söz konusu olamaz. Bahse konu bu yapının da kendisini, sanki finansör kurum/kuruluş olarak görmesi, bağımsız düşüncelere nedenli açık olduğunu göstermektedir.</p>	<p>Denetimli bağımsız bir yapıya sahip bütçe oluşturulması gerekmektedir.</p>	<p>Konsey Tabii Üyeleri (bütçesi olan ST K ve Resmî Kurumlar) tarafında oluşturulacak ortak bütçe katılım payı söz konusu olmalıdır. Bu ödentilerin ve bütçede oluşturulacak harcama kalemlerinin bütçe içerisindeki oranları önceden belirlenmelidir.</p>
<p>Burdur Kent Konseyi</p>	<p>Katılım sorunlarının yaşanması. Mali sorunlar, mali belirsizlikler ve konseylerin belediye birimi olarak görülmesi. Konseylerin fiziki imkân ve mekân sorunlarının olması. Konseylerle ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının farklı algılamaları. Konseylerin görüşlerinin değerlendirilmesi ile ilgili mevcut yasal durum.</p>	<p>En büyük kısıt bütçe yetersizliğidir. Kent Konseyinin kendisini yazılı ve görsel basında ifade edebilmesini, anlatabilmesini yetersiz kılmaktadır. Farklı algılamalar belirsizlikleri getirmektedir. Örneğin Burdur ili Kent Konseyinin 2014 yılı bütçesi 10.000 liradır ve halen bu bütçeden harcama yapılmaktadır.</p>	<p>Yönetmeliğin ilgili maddesi mali düzenleme belirsiz kılınmış ve Belediye Meclislerinin takdirine bırakılmıştır.</p>	<p>Kent Konseyinin etkin ve verimli bir çalışma yapabilmesi için belirli bir bütçeye sahip olması idealdir. Meclisin takdirine kalmış bir bütçe belirsizdir. O nedenle bütçenin yerel yönetimlerce (Belediye – İl Özel İdaresi) karşılanması halinde bakanlık belirlenecek bir oranın tahsis şeklinde olması daha uygundur yada ilgili bakanlık bütçesinden Kent Konseylerine belli kriterler esas alınarak tahsis yapılmalıdır. Böylece Kent Konseyleri fiziki yapılarını ve faaliyet programlarını daha sağlıklı hazırlarlar.</p>

<p>Efeler Kent Konseyi</p>	<p>Bağımsız bütçenin olmaması. Belediye ile olan iletişim kopukluğu ve bağımsız hareket edememe sorunu. Kamu ve diğer resmi kurumlardan yeterli katılımın olmaması. Yaptırım gücünün olmaması. Fiziki mekan ve eleman istihdamı sorunu. Ülkenin kısır siyasi çekişmelerinden zarar göme.</p>	<p>Bağımsız bir bütçesinin olmaması, harcamaların Kamu Muhasebe şartlarına tabii olması, ilçe ve/veya Büyükşehir'in yetki alanlarında belediyelerin onay şartı, etkinliklerin yapılmasında yaşanan en büyük sıkıntı ve sorunlardır. Bu sorunlar genel olup, süre yönünden çok kısıtlı etkinlik ve projelerin gerçekleşmemesine neden olmaktadır. Kent konseyi projelerine diğer kurumların ilgi duymaması ve subjektif nedenlerle çekinmesi, ayak diremesi kentin yararına olacak güzel yatırımları da engellemektedir.</p>	<p>Kent konseyleri yönetmeliğinde mali düzenlemeler açık ve net değildir. Yönetmelik açıkça yetersizdir.</p>	<p>İçişleri Bakanlığınca yönetmelik değişikliği ile kent konseylerine öncelikli belirli bir limit için (örneğin 1000 TL) mali özerklik sağlanmalıdır. Belediye meclisleri her yıl bütçelerine yasal olarak kent konseyi harcamaları için fasıl açarak ödenek temini sağlamalıdır. Çok daha büyük bütçeli işler için yönetmelikte mali özerklik getirilmeli, mutlaka belediyenin şube müdürlerinin rutin iş ve işlemlerinden ayrı bağımsız olarak projelerin gerçekleştirilmesi sağlanmalı, gerekirse yapılan harcamalarda kamusal denetim için iç denetimle rapora bağlanmalıdır.</p>
<p>Eskişehir Kent Konseyi</p>	<p>Kamu kurumları ile işbirliği, ortak proje geliştirme ve fon yaratma sıkıntıları vardır. Engelli meclisi çerçevesinde yapılan faaliyetlerin çok fazla olması ve çok bütçe gerektirmesi. Farklı meclislerin çalışmalarını konusunda belirli bir yönerge oluşturulması ve farklı meclislerin kent konseyi çalışmalarını zorlaştırması.</p>	<p>Çeşitli harcamaların yapılması ve bunların ilgili belediyelere faturalandırılması konusu kent konseylerini oldukça zora sokmaktadır. Burada ki kısıtlar ilgili dairelerde problemler yaratmaktadır. Kendi özerk bütçelerinin olmaması Kent Konseylerini en çok BEBKA ve Avrupa Birliği veya gerçekleştirilecek diğer projelerde proje ortağı olamama sıkıntılarını getirmektedir.</p>	<p>Kent Konseyi Yönetmeliğinde mali düzenlemeler konusunda hiçbir açıklık yoktur. Bu konu, ilgili belediyelerin bu konuya nasıl baktığına ve insafına bırakılmıştır. Ortaya konulan projelerin hayata geçirilebilmesi ve yürütülebilmesi karşılıklı olarak iyi ilişkiler üzerinden sürdürülebilir.</p>	<p>Kent konseylerinin mali yapısı önemlidir. Ancak bütçede özerk bir yapı oluşturma konusu Kent Konseylerinin içeriğini tamamen bozabilecek riskleri de taşımaktadır. Aynılacak olan kaynakların birimler ve ihtiyaçlar arasında adil dağılımı önemlidir ve mutlaka ilgili belediye tarafından karşılanmalıdır. Yeni bir sistemle özerk bütçe sağlanması durumunda konseyler dernek yapısına dönüşebileceklerdir. Bu Kent Konseylerinin ruhuna aykırı olacak ve kendilerini idame ettirmeleri açısından çeşitli imkânsızlıkları beraberinde getirecektir. Mali yapı mutlaka ilgili belediye bünyesinde olmalı, ancak bu konuyla ilgilenecek bir daire müdürlüğü altında benzeri bir oluşum ile sağlanmalıdır.</p>

Kent Konseyi yöneticilerinin sorulara verdikleri cevapların genel bir değerlendirmesi yapılsa:

Mali sorunların/kısıtların kent konseylerinin en önemli ilk beş sorunu arasında ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Mekân sorunu, teknik ve fiziki kapasite sorunu, kurumsallaşamama, toplumsal bilinirlik açısından yaşanan sorunlar ve işlevsel olamama gibi diğer sorunlar ise mali sorunlarla doğrudan veya dolaylı olarak bir bağlantı göstermektedir.

Mali bir kısıt olarak bağımsız ve özerk bir bütçeye sahip olamayan kent konseyleri harcama yapma yönünden ciddi sorunlar yaşamaktadır. Harcamalar genellikle belediye bağı olarak gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle konsey faaliyetleri yönlendirilmekte ve kontrol edilmekte, konseyler bağımsız düşünme ve hareket etme konusunda başarısız olmaktadır.

Kent konseyi yönetmeliği ise mali açıdan genellikle yetersiz, açık ve net olmadığı yönünde eleştirilmiştir. Bu kapsamda yönetmelikte yapılacak bir değişiklik ile kent konseylerinin mali açıdan belediye başkanı veya meclisinin takdirinden kurtarılarak daha sağlam ve objektif kriterlere dayanan bütçe süreçlerine sahip olması gerektiği sonucuna ulaşılabılır.

Konseylerin daha etkin ve verimli çalışabilmesi için yöneticilerin bütçe ve gelir sistemi konusunda önerileri ise genellikle bağımsız, süreklilik arz eden, oransal olarak net biçimde tanımlanmış ve buldukları il ve ilçelerin özelliklerine göre farklılaştırılmış bir bütçe oluşturulması yönünde birleşmiştir. Ayrıca konseylerin daha fonksiyonel olabilmesi için İçişleri ve Kalkınma Bakanlıklarınca desteklenmesi, hibe ve fon programlarından yararlanması, gelir getirici faaliyetlerde bulunması ve resmi kurum ve kuruluşlar ile STK'ların dâhil olduğu bir ortak bütçe oluşturulması doğrultusunda önerilerde de bulunmaktadır.

7. TARTIŞMA ve SONUÇ

Kent konseylerinin çalışmada da ifade edildiği üzere çözmesi gereken birçok sorunu bulunmaktadır. Bunların arasında belki de en önemlisi mali kaynak yetersizliği veya bağımsız bütçe sorunudur. Bağımsız bütçesi olmaması nedeniyle kent konseylerinin;

- Teknik, fiziki ve idari kapasitesi zayıf kalabilmektedir.
- Kurumsallaşamamaktadır.
- Tarafsız davranamamakta ve bu nedenle saydamlık, hesap verebilirlik ve denetim faaliyetleri tartışmalı hale gelebilmektedir.
- Oluşturulan yerel bütçelere halkın aktif katılımı yetersiz kaldığı için yerel bütçelerin rasyonelliği tartışmalı hale gelebilmekte, katılımcı bütçe uygulamaları gerçekleşmemekte ve kaynakların etkin, verimli ve tutumlu dağılımı sağlanamamaktadır.
- Kent konseyleri belediyenin gölgesinde kalabilmekte veya belediyeye bağlı birimler olarak algılanmakta ve ihmal edilebilmektedir.
- Belirli bir ideolojinin ve partinin temsil birimi haline gelebilmektedir.
- Çıkar ve baskı gruplarının faaliyet alanına dönüşebilmektedir. Bağımsız bir bütçeye sahip olunamaması nedeniyle ortaya çıkan bu sorunlar genişletilebilir. Bu durumda yapılması gereken konseylerin daha aktif ve etkin çalışmasını sağlayacak tutarlı birtakım mali düzenlemelerin yapılmasıdır.

Mali kısıtların ve buna dayalı olarak ortaya çıkan diğer sorunların çözümü için;

- Kent Konseyleri bağımsız bir bütçeye sahip olmalıdır. Bu konuda ilk önerilen kent konseylerine sağlanan bağımsız bütçenin belediye bütçesinin sabit bir oranı olarak ele alınmasıdır (Örneğin %1 veya %2 gibi). Doğal olarak belediye bütçesindeki artışla birlikte kent konseyleri bütçesi de artış gösterecektir. Bu sayede kent konseylerine belediye meclisinde bütçe aktarılması sırasında teklif edilen rakamların toplantı sonucunda daha düşük seviyelerde sonuçlanması engellenecektir. Kent konseyleri bütçesi belediye başkanı ve meclis üyelerinin kişisel tasarrufu olmaktan çıkarılacak ve yıllar arasında yaşanan aşırı dalgalanmalar engellenecektir. Şüphesiz bu durum kent konseyleri hizmetlerinin sürekliliği açısından oldukça önemlidir. Toplam belediye bütçesinin belli bir oranı olarak kent konseylerine aktarılacak bütçede belirlenen oranın belediye seviyesi, nüfus, yüzölçümü, köy sayısı, kırsal alan ve gelişmişlik endeksi gibi çeşitli kriterler çerçevesinde farklılaştırılması yoluna gidilebilir (Örneğin %1 olarak belirlenen genel oranın ilgili kriterler ile birlikte %1,15 olarak artırılması gibi).
- Kent Konseylerine toplam vergi gelirlerinden bir pay aktarılacağı gibi, belediye sınırları içerisinde toplanan vergi gelirlerinden de bir pay aktarımı da yapılabilir. Vesayet ve özerklik tartışmaları çerçevesinde bu aktarımın ilkeleri belirlenebilir. Fakat belediye sınırları içerisinde toplanan vergi gelirleri genellikle belediyelerin ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktır. Bu nedenle toplam genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı üzerinden belediyelere birtakım kriterlere göre pay aktarımı yapılmaktadır. Dolayısıyla belediye sınırları içerisindeki gelirlere kent konseylerini ortak etmek çok

rasyonel değildir. Bir ortaklık gerçekleştirilecekse toplam genel bütçe vergi gelirlerine (tabanı geniş bazı vergi türlerinin oranlarında) veya belediye vergi gelirlerine kent konseyleri için ilave oranlar konulabilir.

- Hem genel hem de yerel seviyede uygulanan harçlarda, hizmet faturalarında ve aboneliklerde (elektrik faturalarındaki “TRT payı” örneğinde olduğu gibi) “kent konseyi payı” düzenlemesi yapılabilir. Elde edilen kaynaklar yine yukarıda belirtilmiş birtakım kriterlere göre kent konseylerine ayrılabilir. Alınan hizmet, ödenen fatura veya vergiden kent konseylerine bir pay ayrılması vatandaşların bu kurumlara olan ilgisini, beklentisini ve katılımını arttırır.
- Uygulanması olan bir diğer yöntem ise kent konseylerinin proje yaparak gelir kaynağı elde etmesidir. Kent konseylerinin belediyeler üzerindeki yükünü büyük oranda azaltacak proje yönteminde (çalışmada da ifade edildiği üzere) yapılan projelerin kent konseylerinin görev kapsamıyla tutarlı olması önemlidir. Bu ilke ön koşul olmak üzere proje yöntemi mali kaynak yetersizliği açısından konseylere önemli avantajlar sağlayacak ve konseylerin icracı yönünü de geliştirebilecektir.
- Kent konseylerinin hibe ve fon programlarından yararlanmalarının önü açılmalı, konsey üyesi olmakla birlikte bütçesi olan resmi kuruluşlar ile STK’ların katılımı vasıtasıyla ortak bir bütçe oluşturulmalı, konseyler kalkınmışlık endeksine göre İçişleri Bakanlığı ya da Kalkınma Bakanlığı’na desteklenmeli, gelir getirici işbirliklerde bulunulmalı ve konseyler Kalkınma Ajansları gibi ayrı bir yasa ve bütçeye tabi olmalı yönünde birtakım önerilerde de bulunulabilir.

Mali kaynaklarla bağlantılı olarak ortaya çıkan birçok sorun bu yöntemlerle çözülebilecek ve sürdürülebilir kalkınma hedefi daha sağlam temellere inşa edilebilecektir.

KAYNAKLAR

- ATVUR, Senem (2009), Yerel Gündem 21 ve Çevre: Antalya Kent Konseyi Örneği, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık. Cilt: 35. Sayı: 2, file:///C:/Users/%C3%B6baran/Downloads/418-1802-1-PB%20(2).pdf (Erişim Tarihi:01.01.2015).
- BATAL, Salih (2011), Avrupa Birliği Yönetime Katılım İlkesinin Türkiye Uygulaması Örneği: Kent Konseyleri, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, <http://sempozyum.bursakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2014/11/sempozyum.pdf> (Erişim Tarihi:09.01.2015).
- BÜYÜKGENC, Özcan (2011). Kent Konseverlerinin Kurumsallaşması ve Sürdürülebilirliği. Kent Konseverleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, <http://sempozyum.bursakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2014/11/sempozyum.pdf> (Erişim Tarihi:09.01.2015).
- ÇETİNKAYA, Özhan ve KORLU, Rukan Kutlu (2012), Yerel Demokrasinin Sağlanmasında Katılımcılık Süreci ve Kent Konseverlerinin Rolü, Maliye Dergisi, Sayı: 163, http://dergiler.sgb.gov.tr/calismalar/maliye_dergisi/yayinlar/md/163/163-06.pdf (Erişim Tarihi: 08.01.2015).
- ÇUKURÇAYIR, Mehmet Akif. (2009). Küreselleşme ve Türkiye’de Yerel Yönetimler. Türkiye Belediyeler Birliği, 1.Baskı, Ankara.
- EMREALP, Sadun (2005), Yerel Gündem 21 El Kitabı, IULA-EMME Yayını, İstanbul, <http://habitatkalkinma.org/dl/uploads/2014/03/YG21ElKitabi.pdf> (Erişim Tarihi:03.01.2015).
- EMREALP, Sadun (2011). Kent Konseverleri Kılavuzu. IULA-EMME Yayını. İstanbul. 3. Baskı.
- ERKUL, Hüseyin, BAYKAL, Tan ve KARA, Hüseyin (2013), Kent Konseverlerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale Kent Konseyi Örneği, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 22 (Erişim Tarihi:05.01.2015).
- European Charter of Local Self-Government (1985), <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/122.htm> (Erisim Tarihi:15.02.2015).
- KERMAN, Uysal, ALTAN, Yakup, AKTEL, Mehmet ve LAMBA, Mustafa (2011), Yerel Yönetişim ve Kent Konseverleri, Kent Konseverleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, <http://sempozyum.bursakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2014/11/sempozyum.pdf> (Erisim Tarihi:09.01.2015).
- Kentleşme Şurası (2009), Yerel Yönetimler, Katılımcılık Ve Kentsel Yönetim Komisyon Raporu, Ankara, http://www.kentoes.gov.tr/_dosyalar/sura_raporlari/kitap10.pdf (Erişim Tarihi:09.01.2015).
- Kent Konseyi Yönetmeliği (2006).
- Kent Konseyi Yöneticileri ile Yapılan Mülakatlar (2015).

- KÖSEOĞLU, Özer (2011), Kent Konseyleri: Müzakereci Demokrasi İçin Bir Fırsat mı?, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı. <http://sempozyum.bursakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2014/11/sempozyum.pdf> (Erişim Tarihi:09.01.2015).
- KULUÇLU, Erdal (2011), 5393 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kent Konseyleri, <http://www.sayder.org.tr/e-dergi-5993-sayili-kanun-cercevesinde-kent-konseyleri-12-21.pdf> (Erişim Tarihi:11.01.2015).
- NACAR KARABACAK, Birsen (2013), Yerel Yönetimlerde Esnek Bütçe Kısıtı: Kavram, Ülke Denevimleri ve Türkiye. Savistay Dergisi, Sayı: 90, <http://dergi.savistay.gov.tr/icerik/der90m6.pdf> (Erişim Tarihi:09.02.2015).
- ÖZGÖKÇELER, Serhat (2014), Yerel Kalkınmada Etkin Bir Kavram: “Yerel Yönetişim”, İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, Cilt: 16, Sayı:1, http://www.academia.edu/5644518/Yerel_Kalk%C4%B1mada_Etkin_Bir_Kavram_Yerel_Y%C3%B6netim%C5%9Fim_Bursa_Kent_Konseyi_%C3%96rne%C4%9Fi_ (Erişim Tarihi:09.01.2015).
- ÖZDEMİR, Ali Tamer (2011), Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri, Sayıştay Dergisi No: 83, <http://dergi.savistay.gov.tr/icerik/der83m2.pdf> (Erişim Tarihi:09.01.2015).
- PALA, Semih (2014), Kent Konseyleri El Kitabı, Bursa Kent Konseyleri Yayınları – 41, Kurumsal Yayınlar Dizisi – 7. <http://www.bursakentkonseyi.org.tr/userfiles/kent-konseyleri-el-kitabi.pdf> (Erişim Tarihi: 08.01.2015).
- RUIGE, Anke, ÜSKENT, Sezin ve MICKA, Pavel (2014), Yönetişim ve Katılım: Etkili Katılım için Araçlar, Yöntemler, Mekanizmalar, Katılımcılık Rehberleri 1/4, Ankara, http://www.tepav.org.tr/upload/files/1408538775-7.Yonetisim_ve_Katirim.pdf (Erişim Tarihi: 02.01.2015).
- SAVUT, Emre (2011), Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri ve Uşak Kent Konseyi, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı. <http://sempozyum.bursakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2014/11/sempozyum.pdf> (Erişim Tarihi:09.01.2015).
- SOYGÜZEL, Hasan (2012), Kent Konseyleri Ulusal Raporu, Çanakkale, <http://www.kentkonseyleribirligi.org.tr/dokuman/ulusal-rapor.pdf> (Erişim Tarihi:05.01.2015).
- ŞAN, G. (2007), AB ve Yerel Yönetimler Bağlamında Subsidiarite (Yerellik) İlkesi. <http://www.yerel-sivaset.com/ndf/temmuz2007/11.pdf>.
- ŞAT, Nur (2011), Halkın Yönetime Katılımının Bir Kanalı Sıfatıyla Kent Konseylerinin Değerlendirilmesi, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, <http://sempozyum.bursakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2014/11/sempozyum.pdf> (Erişim Tarihi:09.01.2015).
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982).
- YILDIRIM, Arzu (2014), Türkiye’de Yerel Yönetişimin Uygulanabilirliği Ve Yerel Gündem 21 Örneği Üzerinden Bir İnceleme, Mus Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 1, http://www.alparslan.edu.tr/anemon_dergi/dokuman/anemon2014-1/5-Arzu%20Y%C4%B1ld%C4%B1r%C4%B1m.pdf (Erişim Tarihi: 08.01.2015).
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu.
- 5779 Sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun.
- 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.